

401/1967

התאחדות בוכאי ישראל
הספרייה

היכרות היסטורית לבוכאות

תערוכת "נתניה 76"

ISRAELI PHILATELIC MONTHLY

רשימת סוחרי בולים חברי האגודה

234991 טל.	ירושלים, רח' בריהודה 5	אבן-טוב מ.
299453 טל.	תל-אביב, בריהודה 18 א'	אימרה י.
640816 טל.	חיפה, הנביאים 22	בולי הכרמלית (פרץ)
621250, 623710 טל.	תל-אביב, בלפור 52	בי-אל. פילטליקה בע"מ
733458 טל.	גבעתיים, וייצמן 21	בולי רימון
611725 טל.	תל-אביב, אלנבי 94	ברש טוביה
623027 טל.	תל-אביב, אלנבי 119	ברנד מ.ג.
645956 טל.	חיפה, רח' הרצל, ת.ד. 5138	בתר לאו
7176559 טל.	גבעתיים, ת.ד. 3204	אורינט סטמפ קומפני
55755 טל.	תל-אביב, אלנבי 56	ד"ר גוטליב (חב' זודיאק)
615007 טל.	תל-אביב, מונטיפיורי 24	גינבורג דוד
613840 טל.	תל-אביב, אלנבי 76	גלעדי אריה
452577 טל.	תל-אביב, תוספתא 12	גפני אריה
244528 טל.	תל-אביב בריהודה 26	גרוס הנריק (בולי מנורה)
053-23979 טל.	נתניה, שטמפר 2	דובי א.
299430 טל.	תל-אביב, אלנבי 101	הבדלה מ.
668632 טל.	חיפה, הרצל 20	הלברון ג. ושות'
58251 טל.	תל-אביב, אלנבי 52	הורביץ
644993 טל.	חיפה, הרצל 18	הידינגספלד ב.
224452 טל.	חיפה, רח' גלבווע, ת.ד. 4438	וינד אדוארד
522106 טל.	חיפה, ת.ד. 4199	וייסברגר ש.
59001 טל.	תל-אביב, ביאליק 25	ולנטין מוריס
611377 טל.	תל-אביב, אלנבי 94	זיידמן יצחק
958368 טל.	נס-ציונה, סיני 13	זילכה אליהו
224380 טל.	ירושלים, הלל 23	זמיר יצחק (בולי מגדל)
224836 טל.	חיפה, פיכמן 20	יעקובסון ג'ורג'
840752 טל.	תל-אביב, ת.ד. 5197	יששכרוב
533308 טל.	חיפה, הרצל 4	כץ יהודה (בולי הדר)
251883 טל.	תל-אביב, ליסין 23	כנעני א.
811505 טל.	ירושלים, ת.ד. 18015	לם בולים
297192 טל.	תל-אביב, פינסקר 2	מרידך מנשה
52956 טל.	תל-אביב, אלנבי 45	מינץ ג'ורג'
59688 טל.	תל-אביב, אלנבי 32	נורטין מרקו
063-22350 טל.	חדרה, הרצל 12	מדליון
063-24080		
612355 טל.	תל-אביב, שינקין 35	נוימן יוזי
244708, 443786 טל.	תל-אביב, ת.ד. 4505	סטנק א.
840758 טל.	חולון, נאות רחל, קדושי קהיר 3	פישמן עמי
840758 טל.	חולון, נאות רחל, קדושי קהיר 3	פישמן יהושוע
665073 טל.	חיפה, ביאליק 12	פינק (טימברופיליה)
727734 טל.	קרית-ביאליק, הגליל 14	פרינקל נחמן
455040 טל.	תל-אביב, שינקין 13	קונסטנטינובסקי (בולי לב)
953491 טל.	רחובות גורדון 36	קוזמה מ.
284920 טל.	תל-אביב, אלנבי 76	קארו מ.
911519 טל.	פתח-תקווה, ההסתדרות 11	רוטשטיין מ. (פינת הכול)
35125 טל.	נתניה, הרצל 21	רוכברגר שמואל
239025 טל.	תל-אביב, ישראל 5	רוז, מכירות פומביות
228638 טל.	ירושלים, בריהודה 2	רוס
615515 טל.	תל-אביב, אלנבי 111	שביט
57466 טל.	תל-אביב, אלנבי 32	שליט אורי
512134 טל.	חיפה, יפו 40	שניאור אשר
612047 טל.	תל-אביב, אלנבי 94	שפר א.
449818 טל.	תל-אביב, כהנשטאם 3	ששון י.
868867 טל.	שד. המלך דוד 23	זימון איזידור
טל.	רחובות, חצב 11	שליכטר אליהו

הירחון הישראלי לבולאות

Israeli Philatelic Monthly • Fédération des Sociétés Philatéliques Israéliennes

בטאון התאחדות אגודות הבולאים בישראל

Editor: ARIE LYNN — Redaction:
IZHAK BARAK, 9 Hamavo str. Givataim

העורך: אריה לין — המערכת:
יצחק ברק, המבוא 9, גבעתיים

MAR.-APR. 1976 No. 3-4 (116)

אדר-ניסן תשל"ו (116) 3-4

בתוכן

- 4—7 חדשות הבולאות בישראל
- 8—9 בולי נוף הארץ
- 10 100 שנה להמצאת הטלפון
- 11—13 הכלילים בשימוש הדואר הצבאי
- 14 חותמות יום ראשון
- 16—17 הדרכה בולאית (3)
- 18 מעוניינים בחליפין
- 19 רשימת סוחרי הבולים

בהתאחדות

ביום ג' 2.3.76, התקיימה הישיבה הראשונה לשנת 1976 של הוועד הפועל של התאחדות אגודות הבולאים. תחילה חולקו תפקידי חברי הוועד, כדלקמן:

סגנים ליו"ר: אוקו, סינק.

מזכיר: דב ניר. עוזר למזכיר: ברק.

גזבר: ארצי.

קשר עם מוסדות ואגודות: טשסלי.

נוער, נציגות לתערוכות בינלאומיות: ברק.

נציג ל"פיפ": מרקו מרטיין.

כמו כן מינה הוועד מועמדים לשיפוט בתערוכות בינלאומיות: מרקו מרטיין, הנס מינץ, פנחס קנר, הנס סינק.

על מנת להתגבר על הבעיות הכספיות של העתון, הוחלט להעלות את מחירו של כל גליון ל-2.00 ל"י. גם מס החבר השנתי להתאחדות הועלה ל-5.00 ל"י.

נמסר לנו לא מזמן שהגב' קורן, אלמנתו של יחזקאל קורן ז"ל, מי שחיה יו"ר האגודה הירושלמית, תרמה את אוספו של בעלה המנוח לאגודה הירושלמית, על-מנת שיימכר, ובהכנסות תוקם קרן להנצחת זכרו של יחזקאל קורן ז"ל.

התאחדות אגודות הבולאים בישראל
ת. ד. 2896 תל-אביב

Fédération des Sociétés Philatéliques
Israéliennes
P.O.B. 2896 TEL-AVIV, ISRAEL

בולים חדשים באפריל

3. בול ל"ג בעומר, ערך נקוב 1.30 ל"י הבול מציג ציור של הצייר הישראלי ראובן רובין ז"ל המתאר את "הרוקדים במירון". הבול הודפס בשיטת פוטוליטו.

4. גליון מזכרת — תערוכת הבולים "נתניה 76", ערך נקוב 10.00 ל"י. הגליון מורכב משלושה בולים בערכים נקובים 1.00, 2.00, 4.00 ל"י, המתארים סמלים הקשורים בעיר נתניה: יהלומים, סירת מפרש ואביזריים שונים.

הגליון צוייר בידי א. וייסהוף, והודפס בדפוס שקע.

בתאריך 25.4.76, יום פתיחת תערוכת "נתניה 76", יופיעו בולים חדשים כדלהלן:

1. בול יום הזכרון, ערך נקוב 1.85 ל"י. הבול צוייר ע"י ד. כהן, ת"א, והוא מראה את האנדרטה לחללי חטיבה 8. על השובל מצוייר סמל צה"ל. הבול הודפס בדפוס שקע.

2. בול "200 שנה למהפיכה האמריקנית", ערך נקוב 4 ל"י. הבול צוייר ע"י אדריאן לוקאצ'י (ראה חוברת קודמת), והוא מראה את המספר 200 המשלב בתוכו את הדגל האמריקאי. הבול הודפס בדפוס שקע.

בול יום-הזכרון

200 שנה לארה"ב

הוחזקו בידי שלוש המעצמות העולמיות של העת ההיא: בריטניה, ספרד וצרפת.

לרשות המושבות המתמרדות לא עמדו אז לא צבא של ממש ולא תקציבים לניהול מלחמה. לא היתה תודעה לאומית מגבשת ואף לא תחושה אי-תנה של אחדות. הנכס היחיד עליו הסתמכו מחול-לי המהפסה האמריקנית היתה החלטתם הנחושה של אבות האומה האמריקנית לחיות כבני-חורין ולהוריש לבניהם ובני-בניהם אחריהם ארץ חדשה, בה יהיה כל אדם זכאי — כלשון מגילת-העצמאות — לחיים, לחירות ולאוושר.

נציגי שלוש-עשרה המושבות הבריטיות בצפון-אמריקה, שחתמו ב-4 ביולי 1776 על הכרזת העצמאות של ארצות-הברית, וודאי היו מגיבים ב"חוסר-אימון מוחלט אילו קם אז חוזה והיה מת-נבא, כי מדינתם הצעירה והרופפת תהפוך בתוך מאתיים שנה למעצמה האדירה ביותר שידעה ההיסטוריה.

ואמנם, היה יסוד סביר לפקפקים אלה. שני מיליון ושש מאות אלף אזרחים, שניתקו עצמם מן התלות בכתר הבריטי, הסתופפו ברצועה צרה לאורך החוף המזרחי של יבשת עצומה, מאוכ-לסת ע"י שבטי אינדיאנים, שנתחים כבירים ממנה

מאז ומתמיד. ארצות-הברית קמה כקהילה של אזרחים שוחרים-דרור ולא סטתה מעולם מן ה"זון שהאיר את דרכה. האידיאלים של חירות-הפרט, חופש-היוזמה, שלטון-החוק, כבוד-האדם — כל אלה היוו חלק בלתי-נפרד ממכלול המושגים של המהפכה האמריקנית. הם היו חשובים ועק"רונים לא פחות מעצם האקט של הכרזת העצמאות המדינית.

בזכותם של ערכים אלה הפכה האומה האמריקנית למעוז החזק ביותר של הדימוקרטיות בימינו. על כן מהווים ההישגים, שחוללו האמריקנים במאתיים שנות חירותם מקור לגאווה, לסיפוק ול"בחון לכל העמים החופשיים ואת ומופת והשראה לכל בני-אנוש באשר הם.

במלאת מאתיים שנה להולדתה של האומה ה"אמריקנית הידודית, זוכרת מדינת-ישראל את תרומת למעלה מחמשת מיליוני בני העם היהודי לשיגשוגה של ארצות-הברית ואת תרומתה המכ"רעת של ארצות-הברית להקמתה, פריחתה ובט"חונה של מדינת-ישראל.

בהנפקת הבול לרגל שנת-היובל זו חולקת ישראל כבוד ויקר לידדה גדולה, שנסיונות מאבקה לחי"רות, עצמאות ובטחון לפני מאתיים שנה, לא היו שונות בהרבה ממאבקה של ישראל בימינו.

והנה, חלפו מאתיים שנה בלבד ואין איש מטיל עוד בספק, כי הערכים שהיו נר לרגלי אישים כ"ושינגטון, פרנקלין, ג'פרסון וחבריהם, שינו לא רק את פני העולם החדש כי אם את תולדות ה"אנושות כולה.

מאתיים שנה לאחר התכנס "הקונגרס הקונטי"ננטלי השני" בפילדלפיה, משתרעות חמישים מדי"נות-הברית מים-הקרח הצפוני ועד מיפרץ-מכסיקו, מן האוקיינוס האטלנטי עד האוקיינוס השקט ומת"נוסס דגל הכוכבים והפסים על גורדי-השחקים של הציוויליזציה המתקדמת ביותר שבנה האדם עלי"אדמות.

לעושר ולעוצמתה של ארצות-הברית אין אח ורע בעולם כולו; היא מוליכה ראשונה בתעשייה וב"חקלאות, במדע ובטכנולוגיה, בכוח צבאי ובמשא"בים טבעיים. קומץ המתישבים שפרקו מעליהם את עול המיסוי הכבד של מלך-אנגליה, הפכו ל"גרעין המדינה בעלת התקציבים הממלכתיים הגדור"לים ביותר, המפרישה מאוצרותיה הענקיים לכל"כלת העולם כולו.

אולם, בניגוד לעמים תוססים אחרים שהקימו ממלכות חובקות-תבל, לא בנו האמריקנים אימ"פריה. הרעיונות שהיו מונחים ביסוד הכרזת העצ"מאות הנחו את האומה ואת מנהיגיה הדגולים

ל"ג בעומר

בישראל ל"ג-בעומר הוא יום-חג לילדים לתנועות הנוער. הם מדליקים מדורות ויש היוצאים לשחק

ל"ג בעומר, היום ה-33 לעומר, חל בי"ח באייר. יומא דגפרא הוא, שמוחזק כיום-טוב, שבו אין חלים מנהגי האבלות של ימי הספירה.

למרות שאין תפילות מיוחדות לרגל ל"ג בעומר ואף לא השתרשו מנהגים מיוחדים בחוג המשפחה, כמקובל לגבי ימים-טובים אחרים, הוקנתה ליום הזה משמעות מיוחדת במשך הדורות. החל מתקור פת התלמוד ראתה המסורת היהודית בספירת ה"עומר תקופת אבלות, שנפסקת ליום אחד ביום השלושים ושלושה, שבו מסתפרים, חוגגים שמחות נישואין ועורכים חגיגות ומסיבות.

יש מלומדים הסוברים שהאבלות, המאפיינת את ספירת העומר, מקורה במגפה שהיתה במאה ה"שניה לספה"נ ושהב נספו רבבות מתלמידיו של ר' עקיבא. לפי המסורת נעצרה המגפה בל"ג בעומר — סיבה להפוך אבלות לשמחה. אך יש הגורסים, שהתלמידים נספו לא במגפה אלא נפלו בהתקומ"מות נגד הרומאים — בשנת 132 לספה"נ — בהנ"הגת שמעון בר-כוכבא. מניחים, שבמרד שהחל ב"פסח — חג החרות — נפלו הרבה קורבנות, אולם בל"ג בעומר השתנה המצב עם הנצחון הגדול ש"נחלו כוחותיו של בר-כוכבא ושבעקבותיו נכבשה ירושלים מחדש.

מירון הסמוכה. על גג הישיבה עומדים אנשים אותם ממלאים בשמן, ומדליקים בחצות הלילה. תוך כדי הטקס המלווה תפילות, משליכים לאש בגדים של חולים — מעין קרבן סמלי. למחרת מתאספים ברחבה שלפני הקבר ילדים בני שלוש ואבותיהם מספרים אותם בפעם הראשונה. תלתלי הפעוטות מועלים באש בטקס חגיגי. חלק מבעלי-הלכה מתנגדים למנהגים הללו.

מראה המדורות בשדות ובפסגות ההרים בליל ל"ג בעומר מזכיר לנו גם שספירת העומר שהיתה נהוגה לפני כ־300 שנה ומעלה, היתה אז מאורע הקשור בחקלאות, שבא לציין את קציר השעורה יחד עם קציר החיטה. רק לאחר חורבן בית שני קיבל היום משמעות לאומית ואף לבש מאוחר יותר אופי של אבלות. אך עם שובו הזמני של ברכוכבא לשלטון שוב נדלק ניצוץ של תקווה ושל שמחה, כפי שהוא משתקף ביום ל"ג בעומר. בימי הביניים נתקבלו מנהגים חדשים, המוסיפים נופך ליום הזה, כפי שהוא נחוג בימינו.

בחף וקשת המזכירים את נישקם של גיבורי מלחמות ברכוכבא. ואילו למדורות נודעת משמעות כפולה: הכובשים הרומיים אסרו על היהודים להמשיך במסורת של הדלקת משואות על פסגות ההרים, בכדי לבשר לקהילות היהודיות מחוץ ל"תחומה של ארץ-ישראל את תחילת החודש הבא. לכן מיד עם שחרורה של ירושלים הזדרז ברכוכבא לחדש את המסורת הזאת, שסמלה את העצמאות היהודית. אחרים קושרים את המדורות ללהבה של לימוד התורה, שדעכה במקצת תחת השלטון הרר מיי, ואשר ר' שמעון בר-יוחאי (רשב"י), מחבר ספר "הזהרה", החזירה לזוהרה הקודם.

עפ"י המסורת הנזכרת לראשונה אצל האר"י ל"ג בעומר הוא גם יום-פטירתו של רשב"י ולכן נהגו לקבוע ללילה זה לימוד בקבלה ובנסתר. מכך גם נובע והמנהג עלעו ביום זה על קברו ועל קבר רבי אלעזר בנו, הקבורים על פי המסורת במירון, ולערוך שם טקסים וחגיגות. ואכן, ההילולא ה"מסורתית מתחילה בצפת ומסתיימת בישיבה שב-

נ ת נ י ה

לגישות חדשות ולאור המצב המדיני-בטחוני שונו המגמות לקראת ישוב עירוני, והוחל בתכנון עירוני אשר קיבל ביטוי בשנת 1936 בתכנית מתאר ראשונה של העיר.

השטח אשר נכלל בתכנית זו היה כ־10,000 דר — בחלקו המועט אדמת חולות לאורך החוף,

תחילתה של נתניה — בשנת 1928, כאשר גמלה החלטה בקרב קבוצת צעירים בני מתיישבי הגליל להקים מושבת הדרים באזור החוף, והוחל אז ביסודו של ישוב חקלאי-עירוני בסביבת הכפר ה"ערבי אוס-חלד.

מאורעות הדמים אשר פרצו באותו זמן הביאו

כעיר מחוז או נפה לאזור השרון, כאשר החלק הסמוך לחוף יהיה רצועת גנים עירוניים רחבה מאד בה ישובצו בתי-מלון ומרכזי בידור לתייר ול- תושב. שטחים נרחבים ומרכזיים יועמדו לצרכי ציבור אזוריים — כגון מוסדות רפואה וחינוך, עיריה, מוזיאונים וכדומה.

כן מתוכנן בחלקה הדרומי של העיר אתר לתע- רכות ומרכז ספורט עירוני שיוכל לשרת מופעים ארציים כלליים.

השטח הדרומי מסתיים מעבר לנחל פולג, עם חלקו הצפוני של הפארק הלאומי המתוכנן, ב- שטח זה הוקם מכון וינגייט לתרבות הגוף.

תשומת לב מיוחדת ניתנת לפיתוח חופה של העיר, על ידי תכנון מערכת שוברי גלים אשר נועד- דה להגנת צוקי החוף מאיתני הטבע, ויצירת חוף רחב ידיים עבור המתרחצים. שוברי הגלים יאפי- שרו רחיצה בטוחה בים שקט בכל עונות השנה. כן מתוכננים מעגנים לסירות ולספינות שייט אשר יאפשרו פיתוח ענף ספורט ימי נוסף לאורכם של חופי הארץ.

נתניה מונה כיום קרוב ל-100.000 נפש ותופסת מקום נכבד במפת קליטת העלייה. היא אחד מ- מרכזי הקליטה החשובים לעלייה המגוונת מאר- צות הרווחה והמצוקה. יש בה בנתניה קסם מיוחד אשר עולים ומשקיעים נמשכים אליה לבנות ולהי- במרכי מנהלי ומסחרי אשר יהלום את צרכי העיר בנות בה.

וברובו אדמה חקלאית נטועה פרדסים. עליית יהודי אירופה בשלהי מלחמת העולם ה- שנייה והעתקת מרכזי תעשיית היהלומים מארצות השפלה לנתניה הוסיפה מימד עירוני-עשייתי לעיר החדשה, ואף הוחל בהרחבת תחומיה — תחילה מזרחה, ע"י תוספת מרכז תעשייה ולאחר הקמת המדינה — אף דרומה בממדים אשר הכי- פילו ואף השלישו את ממדיה המקוריים.

הטבע חנן את נתניה בחוף ים מרהיב עין, ונתנ- יה הפכה למרכז תיירות נכבד על מפת התיירות העולמית. תחילה שימשה מקור משיכה לתושבי הארץ, ולאחר מכן יצא שמה גם בין תושבי ארצות אחרות כולל ארצות אירופה הצפונית הבאים לבלות בה את חודשי החורף שהם קשים בארצו- תיהם, וכך הפכה נתניה להיות מרכז תיירות ונופש לכל עונות השנה; הוקמו בה בתי מלון אשר ב- רובם נועדו לאנשי המעמד הבינוני, ומעוטם — ברמה גבוהה.

מפעלים רבים ומגוונים בקני מידה שונים התפתחו בעיר כגון תעשיות גומי, טקסטיל וצביעה, מתכת ויציקה, פרמצבטיקה, מזון, משקאות, עץ ועוד; אזור תעשייה שני עומד עתה בהתפתחותו, ובו מקום נכבד לתעשיית היהלומים שבתניה הונחו יסודותיה.

בדרומה של העיר מתוכנן אזור מגורים משולב במרכי מנהלי ומסחרי אשר יהלום את צרכי העיר בנות בה.

תערוכת „אינטרפיל 76”

האמריקאים הנם אוהבי סטטיסטיקות, ועל-כן פרסמו מספר נתונים סטטיסטיים אודות התע- רוכה.

למשל: מחיר כרטיס הכניסה — 2 דולר. על- כן, במחיר של סנט אחד, יכול כל מבקר לחזות ב-16½ מסגרות. לעומת זאת, מחיר בקור בכל אחד מ-150 דוכני הסוחרים והביתנים הלאומיים — 1 1/3 סנט.

מבקר, אשר יקדיש דקה אחת לכל דף מ-52,800 הדפים בתערוכה, יאלץ להקדיש לתערוכה 880 שעות או 22 שבועות אם יקדיש 8 שעות ביום, חמישה ימים בשבוע!

אם יזדרז, ויקדיש דקה אחת לכל מסגרת, יאלץ להקדיש לכך שבעה ימים.

מבקרים זריזים, אשר ירצו לסקור את התערוכה כולה ביום אחד, בן שמונה שעות, יאלצו לחלוף על פני המסגרות במהירות של 1/2 שניה לדף, או 8 שניות למסגרת...

אכן — מספרים מאלפים!

תערוכת "אינטרפיל 76" העומדת להפתח בפיי- לדלפיה, ארה"ב, בתאריכים 26 במאי עד 6 ביוני 1976, אמורה להיות אחת הגדולות בשנים האחר- רונות. התערוכה תכיל 3300 מסגרות בנות 16 עמודים כל אחת, וכמרכ-ן 120 דוכני סוחרים ר-35 ביתנים של רשויות דואר מארצות שונות.

"בולי נוף הארץ" ו"סמלי ערים"

מאת בני רויטר

על מכתבים למשלוח רגיל. רק חלק קטן מכל אחד מסוגי הבולים מצוי בידי אספנים, וכך הפכו מספר בולים לנדירים למדי. להלן טבלה של ההוצאות השונות על סוגי הנזיר, הדבק והפוספור.

בחוגי אספני בולי ישראל קיימת לאחרונה התעניינות רבה בבולים מהסדרות מן המניין "נוף הארץ" ו"סמלי ערים" עם נייר עבה — דבק מט. הדרישה לבולים אלה גברה, ואספנים רבים אף מכניסים לאספיהם גליון שלם בן 50 בולים. רוב הבולים הללו עשו את השימוש לו נועדו — הדבקו

נוף הארץ
ISRAEL LANDSCAPES

ט ב ל ה 1

"נוף הארץ" — עד כה קיימים 22 ערכים שונים בסדרה זו.

ערך	תאריך	נייר	דבק	פוספור
0.03	14.3.72	דק לבן	מבריק	אין
	14.7.72	דק אפור	צהוב	אין
	28.3.73	דק לבן	מבריק	אין
	28.3.73	דק אפור	צהוב	אין
	1.4.73	דק לבן	מבריק	אין
	10.4.73	דק אפור	צהוב	אין
0.05	1.8.72	דק לבן	מבריק	אין
	1.8.72	דק אפור	צהוב	אין
	29.3.73	דק לבן	מבריק	אין
	15.4.73	דק לבן	מבריק	אין
	20.3.74	עבה לבן	מט	אין
	11.4.74	עבה לבן	מט	אין
	16.1.74	עבה לבן	מט	אין
	5.5.75	דק אפור	ירוק מט	אין
	10.11.75	עבה לבן	מט	אין
0.15	15.9.71	דק לבן	מבריק	אין
	15.9.71	דק אפור	צהוב	אין
	11.7.72	דק לבן	מבריק	אין
	3.5.74	עבה לבן	מט	אין
	7.11.74	עבה לבן	מט	אין
	21.8.75	עבה לבן	מט	אין

ערך	תאריך	נייר	דבק	נוספור
0.18	7.9.71	דק לבן	מבריק	אין
	7.9.71	דק אפור	צהוב	אין
	23.7.72	דק לבן	מבריק	אין
	20.2.73	דק לבן	מבריק	אין
	20.2.73	דק אפור	צהוב	אין
	23.12.73	עבה לבן	מט	אין
0.20	27.8.73	דק לבן	מבריק	אין
	27.8.73	דק אפור	צהוב	אין
	27.8.73	עבה לבן	מט	אין
	15.9.74	עבה לבן	מט	אין
	2.2.75	עבה לבן	מט	פס אנכי בצד ימין
	5.10.75	עבה לבן	מט	פס אנכי בצד ימין
0.22	18.10.71	דק לבן	מבריק	אין
	18.10.71	דק אפור	צהוב	אין
0.25	25.7.74	עבה לבן	מט	אין
	20.11.74	עבה לבן	מט	פס אנכי בצד ימין
	10.2.75	עבה לבן	מט	פס אנכי בצד ימין
0.30	30.7.72	דק לבן	מבריק	אין
	30.7.72	דק אפור	צהוב	אין
	3.3.74	עבה לבן	מט	אין
	10.11.74	עבה לבן	מט	אין
	20.9.75	עבה לבן	מבריק	פס אנכי בצד ימין
0.35	4.11.73	דק לבן	מבריק	אין
	4.11.73	דק אפור	צהוב	אין
	17.3.75	דק אפור	מט כחול	פס אנכי בצד ימין
	28.5.75	דק אפור	מט כחול	פס אנכי בצד ימין
	28.5.75	עבה לבן	מט	פס אנכי בצד ימין
	8.9.75	עבה לבן	מט	פס אנכי בצד ימין
0.45	7.11.72	דק לבן	מבריק	אין
	7.11.72	דק אפור	צהוב	אין
0.50	16.9.71	דק לבן	מבריק	אין
	16.9.71	דק אפור	צהוב	אין
	1.1.74	עבה לבן	מט	אין
	13.10.74	עבה לבן	מט	אין
	18.5.75	דק אפור	מט ירוק	שני פסים אנכיים
0.55	27.10.71	דק לבן	מבריק	אין
	27.10.71	דק אפור	צהוב	אין
	2.12.73	דק לבן	מבריק	אין
	2.12.73	דק לבן	צהוב	אין
	2.12.73	עבה לבן	מט	אין
0.65	14.9.73	דק לבן	צהוב	אין
	14.9.73	דק אפור	מבריק	אין
0.70	20.10.71	דק לבן	מבריק	אין
	20.10.71	דק אפור	צהוב	אין
	24.3.74	עבה לבן	מט	אין

מאה שנה להמצאת הטלפון

מאת ח. גלאון

ביר הוראות בטלפון, ברקע הבולים דיוקן המלכה בפינה הימנית, ותצלומים הקשורים בנושא. שווייץ הנפיקה בול בערך 80 ראפן, ועליו מצויר הטלפון הראשון וטלפון חדיש עם קלידים, ללא חוגת חיוג. וכן הוצאה בשווייץ מעטפת יום ראשון, המתארת את תמונת הממצא ותוכן השיחה הטלפנית הראשונה בעולם, שהופנתה אל עוזרו של בל, תומאס וואטסון: "מר וואטסון בוא הנה, אני זקוק לך".

ארה"ב, המדינה, שבה נתגלו תגליות כה מרובות והתברכה בהמצאת הטלפון, חוגגת השנה יובל מאתיים שנה לעצמאותה. הבול האמריקאי המוקדש להמצאת הטלפון, בערך נקוב 13 סנט, מתאר את השיטה בצויר סכימטי וכתובת "אלכסנדר גראהם בל — יובל מאה שנה לטלפון". אוסטר-ליה מנציחה את השיחה הטלפונית הראשונה, שבה נראה בל אוחז במכשיר בידו האחת על אוזן, וידו השנייה מחזיקה את האפרכסת על פיו. הבול בערך 18 סנט אף מראה את כל הצויד הטלפוני הראשוני. איך היה אפשר גם לחייג בשיטה זו, כששתי הידיים תפוסות?

שוודיה אף היא הנפיקה בול נאה למאורע בערך נקוב 340 אורה, המתאר מכשירי טלפון שונים. מונקו תנפיק בול בחודש מאי, וזה יציג את דיוק-נו של הממצא, וברקע מכשיר הטלפון הראשון. מדינות רבות בעולם ינפיקו בולים ליובל מאה השנה להמצאת הטלפון. דואר ישראל איננו שותף להנפקות אלו. לדעתנו, היה ראוי שלמאורע חשוב זה, המצייני גם עבודה חשובה של משרד התקשרות, יוקדש בול זכרון מתאים. דואר ישראל הדפיס בול המתאר את הטלפון, בסידרה שהוקדשה לפער לות הדואר בשנת 1959, בערך נקוב 250 פרוטה.

בימים אלה מלאו מאה שנה להמצאת הטלפון. ב-10 במרס 1876 הדגים הממצא, הפיסיקאי והפיסילוג אלכסנדר גראהם בל את מכשיר הטלפון הראשון. בל נולד בשנת 1847 באדינבורו שבסקוטלנד. כבר בילדותו התעניין בבעיות אקוסטיות, ובעקבות כך אף למד באוניברסיטאות אדינבורו ולונדון מקצועות הקשורים בבעיות אקוסטיות. ב-1870 היגר בל לקנדה, שם הרצה על נושאים הקשורים בפיסילוגיה הדיבור. בעקבות מחקריו על נושאים פונטיים, הגיע בל להמצאה אשר פתרה את בעיה ברחבי תבל: הטלפון. בשנת 1876 נרשם פטנט על שמו, על המצאת מכשיר הטלפון. (מעניין, כי כבר בשנת 1861 המציא הגרמני פיליפ רייס המצאה דומה, אך בל לא ידע על כך כלל). המצאת הטלפון הכניסה לבל כספים רבים, אשר אפשרו לו עיסוק בשטחים רבים בהם התעניין. אחד מהם היה — התעופה. בל הקים בשנת 1907 "חברה לנסיי תעופה", בה השתתפו עוד ארבעה חלוצי תעופה נודעים.

בעבר הופיעו מספר בולים לזכרו של בל: באר-גטינה בשנת 1944, בקנדה בשנת 1947, בארה"ב ב-1940, במונקו — ב-1965, בניג'ר — 1972. לציון יובל המאה להמצאת הטלפון, מנפיקות רוב מדינות תבל בולים מיוחדים לציון המאורע. בריטניה הנפיקה ביום היובל סידרה בת ארבעה בר-לים, המתארים פעולות שונות הנעשות באמצעות הטלפון. הבול בערך 8½ פני מציג אשה המשוחחת בטלפון בביתה; שוטר המטפל במקרה חירום, בהזקקת עזרה בקריאה טלפונית בבול בערך 10 פני; אחות המעבירה שיחה טלפונית לסיוע ב-תחום מקצועי בבית, בבול בערך 11 פני; ובבול האחרון בסידרה, בערך 13 פני, מנהל מיפעל המע-

50 שנה לדואר אוויר

מאת ח. גלאון

"חמישים שנה ללופטהאנזה הגרמנית". ערך הבול 50 פניג. במוזיאון הבולאי בברלין מוצגת תערוכה הקשורה ליובל: "דואר וחברת התעופה לופט-האנזה בבולאות". גם בתערוכת הבולים הלאומית הגדולה שתהיה בימים הקרובים בוורטאל במערב-גרמניה בשם "נאפוסטה 76", הוקדשו מסגרות אחדות לתצוגה מיוחדת לכבוד מלאת חמישים שנה ללופטהאנזה התערוכה "נאפוסטה 76" כוללת אלפיים מסגרות ומהווה נקודת-מפגש לאספני ה-בולים של מערב-גרמניה.

נושא בולי דואר-אוויר מושך אספנים רבים, שפע הבולים שהונפקו יכול להכיל אלבומים רבים ומשמש מקור לימוד מדרגה ראשונה להתפתחות התעופה בעולם.

מדינות אחדות בעולם חוגגות בימים אלה מלאת חמישים שנה לתעופה המסחרית האזרחית בתחר מיהן. החודש לפני 50 שנה, החלה ארה"ב במש-לוח דואר אוויר ראשון סדיר בין מדינת מישגן לבין מדינת אוהיו. חודשיים מאוחר יותר נחנך קו דואר אוויר אחר בין מדינת ואשינגטון לבין מדינת נבדה בארה"ב, באמצעות מטוס דו-כנפי. המטוס הראשון מדגם "פורד פולמאן", שהטיס ב-שנת 1926 את משלוח דואר האוויר הראשון ותח-תיו המטוס הדו-כנפי וכתובת "תעופה מסחרית", הם נושאו של הבול החדש בערך 13 סנט שהוצא לכבוד מאורע זה. הבול צויר בידי רוברט קניגהאם. גם גרמניה-המערבית חוגגת השנה מלאת חמי-שים שנה לחברת התעופה הלאומית "לופטהאנזה". הבול החדש מתאר מטוס חד-מונעי וכתובת:

הכלילים בשימוש הדואר הצבאי

במלחמת העצמאות 1948—1949

מאת משה פרצלן

היות ומאמר זה דן בנושא מוגדר של "דואר צבאי 1948—1949" שפעל תקופה קצרה בלבד ולאחר מכן פורק והועבר לשירותי הדואר האזרחיים של הארץ, כללתי במושג "כלילים" גם איגרות ברכה, שוברי משלוח חבילות וטפסי מברקים. **את הפריטים הנדונים אפשר לחלק לשני סוגים:**

א. כלילים שהונפקו עלידי הדואר הצבאי, רשמיים.

ב. כלילים שהודפסו על ידי מוסדות שונים, נתנו והולקו לחיילים, לא רשמיים.

א. כלילים רשמיים:

1. **גלויות שבוים** להתכתבויות השבוים מכל המחנות. ישנם שלושה דגמים, הנבדלים בצורת האותיות העבריות והערביות ומיקום החותמת. ראה תמונות מס. 2-3-4.

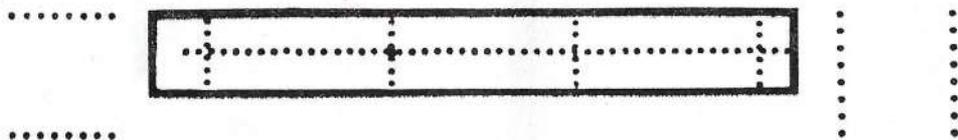
2. **שוברי משלוח חבילות** עלידי חיילים לחבריהם או למשפחותיהם. אלה היו בשימוש מועט בלבד, בהתחשב עם המצב המשקי והבטחוני הקשים. ה' שוברים בנויים משלושה חלקים; אחד למשרד (המשך בעמוד הבא)

עם ההחלטה על הכרות המדינה, הקמת מערכת הבטחון והחרפת מלחמת השחרור הוחלט גם על הקמת שירותי דואר צבאי לצרכי החיילים והצבא. הטיפול התחיל עוד בסוף מרץ 1948 בדאגה ל' שבויי מלחמה, ראה תמונה מס. 1, והסתיים בסוף מאי 1948. אז התחילה לפעול רשת מושלמת של שירותי דואר צבאי, על כל פרטיה ודקדוקיה, כפי שהיה מקובל בארצות גדולות בעת מלחמות גדרות, וצבאות רבים. הרשת היתה מאורגנת למופת ויעילה ביותר.

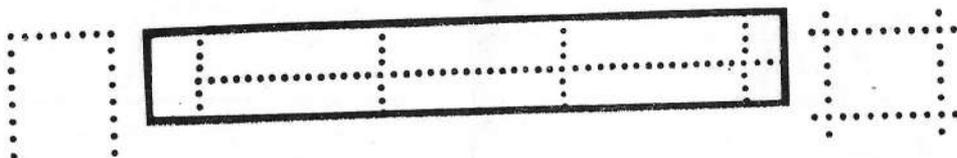
מחקר ממצה ומפורט, מההבט הבולאי, על פערות השירות נעשה בידי פיקנר וי. שפיגל ופורסם ב'1961 באמצעות האגודה התלאביבית לבולאות. המאמר הנוכחי דן בהרחבה בכלילים ופריטים דומים ששירותי הדואר הצבאי העמידו לרשות אנשי הצבא בכדי לקיים את הקשר בינם לבין העולם האזרחי ובינם לבין עצמם.

כלילים קונבנציונליים הם גלויות, איגרות, ומעטפות שהונפקו על ידי שלטונות הדואר ונמצאים למכירה באשנבי הדואר.

(מסיבות טכניות יופיעו חלק מהתמונות בחוברת הבאה)

ניקוב קו

ניקוב מסרק

ניקוב ארגז

3. הוועד למען החייל הוציא גלויות רגילות, מצוירות וכרטיסי ברכה בדגמים שונים. אומדני הוא עד עשרה מינים. הגלויות המובאות כאן, תמ' מס. 13-14 הן הן נפוצות ביותר.

4. חילות ויחידות צבא חילקו לחייליהם גלויות וכרטיסי ברכה לראש השנה. הם נושאים את סמלי החיל או היחידה. הפריטים הודפסו בבתי דפוס פרטיים או באמצעות מוסדות. ראה תמ' 15-16-17.

חיל הים הוציא מעטפה לכרטיס הברכה שלו,

הנושאת סמל החיל. ראה תמ' מס. 18.

5. שירות הרבות, אגודה ירושלמית, הוציאה איגרת מתקפלת. ראה תמ' מס. 19.

6. מערכת העיתון לחיילים "במבצע" הפיץ כרטיס ברכה כללי. ראה תמ' מס. 20.

הגורמים בסעיפים 3-4-5-6 הוציאו פריטים בדגמים מרובים על אלה הנתונים כאן ולכן כתוב המאמר יהיה אסיר תודה לכל אלה שימצאו לו צילומים או אורוגיילים מחומר הנמצא בידיהם ושאינו מובא במאמר, לפי כתובת המערכת או אישית.

מס. 5

שירותי הדואר הצבאי
שובר למשלוח חבילה

מספר החבילה: _____
מספר המעטפת: _____

שם החבילה: _____
ק"ג: _____
דמי משלוח: _____

השם: _____
רובע ומספר: _____
שדר ותי: _____

חט"ר חבילה למערכת

החטים מס' מסודר: _____
מספר זרוע זמן השלוח: _____

שם החבילה: _____
מספר זרוע זמן השלוח: _____

שירותי הדואר הצבאי
שובר למשלוח חבילה

מספר החבילה: _____
מספר המעטפת: _____

שם החבילה: _____
ק"ג: _____
דמי משלוח: _____

השם: _____
רובע ומספר: _____
שדר ותי: _____

מס. 2

גלויות שבוי מלחמה

שם השבוי: _____
מס' השבוי: _____
מס' המספר: _____

מחנה המספר: _____
דמי משלוח: _____

מס. 3

גלויות שבוי מלחמה

שם השבוי: _____
מס' השבוי: _____
מס' המספר: _____

מחנה המספר: _____
דמי משלוח: _____

מס. 6

שירותי הדואר הצבאי
שובר למשלוח חבילה

מספר החבילה: _____
מספר המעטפת: _____

שם החבילה: _____
ק"ג: _____
דמי משלוח: _____

השם: _____
רובע ומספר: _____
שדר ותי: _____

חט"ר חבילה למערכת

החטים מס' מסודר: _____
מספר זרוע זמן השלוח: _____

שם החבילה: _____
מספר זרוע זמן השלוח: _____

שירותי הדואר הצבאי
שובר למשלוח חבילה

מספר החבילה: _____
מספר המעטפת: _____

שם החבילה: _____
ק"ג: _____
דמי משלוח: _____

השם: _____
רובע ומספר: _____
שדר ותי: _____

מס. 4

FALUTA CAZADIST
גלויות שבוי מלחמה

שם השבוי: _____
מס' השבוי: _____
מס' המספר: _____

מחנה המספר: _____
דמי משלוח: _____

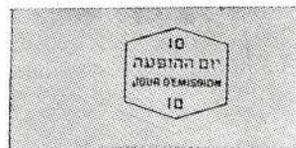
מס. 13

גלויות שבוי מלחמה

שם השבוי: _____
מס' השבוי: _____
מס' המספר: _____

מחנה המספר: _____
דמי משלוח: _____

חותמות יום ראשון (2)

המשך רשימת הסניפים מה-
חוברת הקודמת:

סניפי דואר

אור-יהודה	146
אזור	147
אשדוד	148
ב"ח תל-השומר	149
בית-יצחק	150
בני ברק, רח' רבי עקיבא	151
בני-ברק, נווה אחיעזר	152
בני-ברק, איזור 5	153
גבעת ברנר	154
גבעתיים, שכון חב' חשמל	155
גריבנה	156
חולון, מרכז אגרונוק	157
נתניה, דרך העצמאות	158
גני-תקווה	159
ראש העין	160
רחובות, רח' הרצל	161
רמת-גן, רח' ארלוזורוב	162
רמת-גן, רח' הלל	163
רמת-גן, רח' ז'בוטינסקי	164
רמת-גן, רח' רש"י	165
רמת-גן, רמת-חן	166
רמת-גן, רמת-יצחק	167
ת"א, רח' השלום	168
ת"א, הוועד הפועל	169
ת"א, מעוז אביב	170
ת"א, נחלת-יצחק	171
ת"א, רח' אבן גבירול	172
ת"א, בצרון	173
ת"א, שד' בר-ציון	174
ת"א, שכון משכנות	175
ת"א, רח' שטרק	176
בני-ברק, שכון צה"ל	177
בני-ציון	178
בתיים, שכון עמידר	179
הרצליה, נווה עמל	180
טייבה	181
מחנה ישראל	182
נחלת יהודה	183
נתניה, שכון הוותיקים	184

249 עפולה	185 סביון
250-251 פרדס-חנה	186 קדימה
252-254 צפת	187 נתניה, קרית-צאנז
255 קרית-ביאליק	188 רחובות, שכון הוותיקים
256 קרית-חיים	189 רמת-גן, שכון סלמה
257 קרית טבעון	190 רמת-השרון, שכון קדמה
258 קרית-ים	191 ת"א, רמת הטייסים
259-261 קרית-מוצקין	192 ת"א, שכון אפקה
262 קרית-שמונה	193 אביחייל
263-265 ראש פינה	194 בית-ברל

סניפי דואר בחיפה

266 אחוזה
267 בת-גלים
268-269 הר הכרמל
270-271 נווה-שאנן
272-273 נחלה
274 נמל
275-277 רח' הנביאים
278 הכרמל

סניפי דואר בערים אחרות

279 חדרה, גבעת אולגה
280 קרית חיים המערבית
281 קרית-טבעון

דאר-נע

282 גלבע
283 הגליל המערבי
284 הגליל העליון 1
285 הגליל העליון 2
286 הגליל התחתון
287 חוף הכרמל
288 מרום הגליל
289 עמק בית-שאן
290 עמק הירדן
291 שומרון
292 מעלה הגליל

סניפי דואר

293 אור עקיבא
294 קרית הטכניון
295 חיפה, רח' גאולה
296 חיפה, רח' הגיבורים
297 חיפה, רח' מסדה
298 חיפה, קיבוץ גלויות
299 חיפה, רמות-רמז
300 חיפה, רמת-שאול
301 חיפה, שוק תלפיות

המשך יבוא

195 גבעת השלושה
196 גבעת שמואל
197 הוד השרון, נווה נאמן
198 טירה
199 כפר אז"ר
200 כפר חב"ד
201 כפר סבא
202 כפר-סבא, שכון העליה
203 מכמרת
204 מעברות
205 נווה מונסון
206 נעורים
207 נען
208 עינת
209 קדרון
210 ראשון לציון, רח' רוטשילד
211 רמת-גן, אוניברסיטת
בר-אילן
212 רמת-הדר
213 רמות השבים
214 תוחלת

איזור חיפה

215-226 חיפה הדואר המרכזי
227 בית-שאן
228 בנימינה
229 זכרון יעקב
230-231 חדרה
232-234 טבריה
235 טירת-הכרמל
236 יקנעם
237-238 קרית-אתא
239 כפר חסידים
240 כרכור
241 נחלל
242-243 נהריה
244 נצרת
245 נשר
246-248 עכו

השירות הבולאי מסר לפרסום
את ההודעה הבאה :
הצעות לבולים חדשים
 תשל"ח/תשל"ט 1978/9

אזרחים ומוסדות אשר מעוניינים להציע נושאים לבולי דואר חדשים לתקופה מ-1.4.78 עד 31.3.79 (שנת התקציב 1978/79) מתבקשים למלא את הטופס המיועד למטרה זו.

את הטופס אפשר להשיג באמצעות הדואר בשי-רות הבולאי ברח' פינסקר 2 תל-אביב, וכן באש-נבים הבולאיים שבבתי הדואר ירושלים, חיפה, באר-שבע, נתניה, נמל תעופה ב-גוריון, טבריה, אילת, אשקלון, נהריה עפולה, רחובות, קרית-שמונה עכו וקרית-מוצקין.

את הטופס יש לשלוח למנהל השירות הבולאי לפי הכתובת: שד' ירושלים 12 ת"א-יפו 61080 עד יום ה' 31.10.76 ועד בכלל.

תשומת לב הציבור והמוסדות המעוניינים מופנית לעובדה שלא תהיה כל אפשרות להביא לדיון הצעות אשר יגיעו לאחר המועד הנ"ל.

קטלוגים חדשים

תוספת לקטלוג מס. 9 של בולי ישראל, 21 עמודים, בהוצאת השירות הבולאי. מחיר — 5 ל"י. בימים אלה הופיעה תוספת לקטלוג בולי ישראל מס. 9 בהוצאת משרד התקשורת — השירות הבולאי. הקטלוג מודפס על נייר כרומו, בשחור-לבן ומעודכן עד בול ישובי הספר. כמרכך נוסף ל-תוספת דף נפרד הכולל את בול פורים וגליון המזכרת, ומציין את ההופעות העומדות לצאת בחודש אפריל.

מובן, שאין הקטלוג מציין מחירי שוק של הבולים.

בסוף הקטלוג מציינה רשימה מעודכנת של כמיוון הבולים שנמכרו מכל ההוצאות של שלוש השנים האחרונות. כמרכך מציינה רשימה מעודכנת של תאריכי הדפסה של בולי סמלי ערים ונוף הארץ, עם ציון הבולים עם סימון זרחה.

חדר התצוגות של השירות הבולאי

בחדר התצוגות של השירות הבולאי מוצגת עתה תערוכה של בולי דואר מארצות שונות מתוך אוסף ארכיון השירות הבולאי.

התערוכה תהיה פתוחה במשך חדשים. חדר התצוגות יהיה פתוח:

בימים א', ג' וה' בין השעות 8.00—14.30.

ביום ד' בין השעות 8.00—13.00 ו-16.00—18.00.

ביום ו' בין השעות 8.00—13.00.

הסתדרות העובדים הלאומית
בישראל
קופת חולים
לעובדים לאומיים

המרכז:

- תל-אביב,
 רחוב ביקורי העתים 23, טלפון 250221
- בחירה חופשית של הרופאים
  - עזרה רפואית מלאה
  - פתוחה לכל אזרח במולדת
  - סניפים ברחבי המדינה
  - סנטוריום מרכזי בירושלים

הרשם בתור חבר קופת חולים
לאומית והבטח את בריאותך

אגודת סוחרים הבולים

משתתפת באבלו הכבד

של חבר האגודה

אשר שפר

על מות אביו ואמו ז"ל

האגודה התל-אביבית לבולאות

מתאבלת על מותו ללא עת

של חבר האגודה

דוד קנול ז"ל

ומשתתפת באבלה של המשפחה

לחבר

איתן ברקוביץ

אתך באבלך במות

אמך ז"ל

אגודת הבולאים

רחובות

הדרכה בולאית (3)

מאת יצחק ברק

הבול

המדובר במתכות שרוקעו לדפים דקים ביותר, שעביים מספר אלפיות המילימטר, ועליהם הודפסו הבולים בתהליך מיוחד.

ג. סימן מים :

האמצעי הנפוץ ביותר להגנה מפני זיופי בר לים הינו, כאמור, סימן המים. זהו סימן מיוחד, המוטבע בנייר בעת ייצורו, בטרם ייבש.

תמונת סימן המים הינה, על-פירוב, סמל הדואר או סמל המדינה המוציאה את הבול. סימן המים המופיע בבולי ישראל הינו הצבי — סמל הדואר.

הסימנים מופיעים בצורות שונות על הבולים: לעיתים הנם ישרים, לעיתים הפוכים (כשראשם כלפי מטה) לעיתים על צידם, ויש שהם מופיעים בתמונת-ראי.

על דרך גילויים של סימני המים נעמד בהמשך.

ד. הדפסה :

תהליך הדפסת הבולים הינו תהליך מסובך וארוך, המתחיל עוד עם ציור הבולים ע"י הצייר. את הציור מפרדים, בעזרת מסנני אור מיר חדים, למספר ציורים חלקיים, שכל אחד מהם מכיל את החלק שיודפס בצבע אחד מסויים. כך, למשל, אם הבול מודפס בארבעה צבעים, הוא יופרד לארבע גלופות שונות, שכל אחת מהן תדפיס צבע אחד.

תהליך הכנת הגלופות הינו מסובך מאוד, וקיים מות מספר שיטות להכנת גלופות לבולים. מירב בולי ישראל מודפסים בשיטת הדפוס "שקע" (פוטוגרביורה), ועל-כן נתאר כאן בקצרה שיטה זו.

לאחר, שהוכן ציור מדוייק וסופי של הבול, מצלמים את הבול בעזרת מסנני-אור מיוחדים, כך שבכל צילום מופיעים פרטי הבול העתידיים להיות בצבע מסויים אחד.

אם הבול עומד להיות מודפס ב-4 צבעים, יוכנו ארבעה צילומים. כל צילום כזה עובר תהליך רישוש, על-מנת לקבל צילום מדוייק וחד. לאחר מכן מכפילים צילום זה, בעזרת מכונת צילום מיוחדת, כמספר הפעמים, שהבול יופיע בגליון בולים שלם. בתום שלב זה מתקבל צילום של גליון הבולים השלם.

כאשר אנו מוסיפים בול לאוסף הבולים שלנו, קשה לנו לשער, על-פירוב, איזו טכניקה משוכלת, וכמה מחשבה, עמל וידע הושקעו בבול זה עד הגיעו לאלבום שלנו.

ננסה לעקוב אחר פרטי הבול וללמוד, מה משמעותו של כל פרט.

א. הציור :

קיימת בארץ וועדת שרים לבולים וטקס. וועדה זו מחליטה איזה בולים יופיעו כל שנה, והיא הבורחת את הציור אשר ישא על גבו כל בול ובול. עבור כל בול מקבל השירות הבול-אי מספר הצעות מאת ציירי בולים שונים, וועדת השרים לבולים וטקס בוחרת את הציור המתאים ביותר.

השירות הבולאי מכתוב לציירי הבולים את מספר הצבעים שיכללו בכל בול, וזאת מתוך שיקולים טכניים.

ב. נייר :

הנייר בו משתמשים להדפסת בולים הינו נייר משובח, המיוצר במיוחד לצורך זה. הנייר כולל גם כל מיני סידורי בטחון המונעים אפשרות זיוף הבולים שיודפסו עליו.

סידורים אלה כוללים סימני מים שיוזכרו בהמשך.

בימים עברו היה הנייר מאיכות ירודה יר-תר, ובעיתות מלחמה ומחסור בנייר, השתמשו בנייר מסוגים שונים ומשונים, וניתן למצוא בר לים ישנים אשר הודפסו על קרטון, או נייר-סי-גרות, או אף על צידם השני של מפות ושטרי כסף.

כיום, כאמור, הנייר הינו משובח ביותר, ובארץ מודפסים הבולים על נייר המיובא בדרך כלל מאנגליה. הוא מובא בגלילים, אשר הנייר עליהם מגיע לאורך של כ-6 ק"מ!

הנייר הינו עפ"י רוב לבן, אך ניתן לראות לעיתים גם נייר בעל גוון צהבהב או אפור, בעיקר כאשר מדובר בבולים ישנים יותר.

מספר מדינות הוציאו בשנים האחרונות בולים שהודפסו על מתכות במקום על נייר!

ניתן למצוא כיום בולים, שהודפסו על אלר מיניים ועל זהב!

"שינון". ניקוב הבולים נעשה כיום באמצעות המכונה המדפסה את הבולים. תהליך הניקוב מבוצע עם תום ההדפסה. קיימות שלוש שיטות שבהן נוקטים לניקוב הבול, ואלו הן:

1. ניקוב קו: מנקבים בתחילה את הגליון בשורות אפקיות, ולאחר מכן את השורות האנכיות. בצורת ניקוב זו ה"שיניים" שבפינות הבול אינן סימטריות, ולעיתים נדמה כאילו חסרה שן בפינה, והבול נראה כ"פסול".

2. ניקוב מסרק: הניקוב של צידו העליון ושני צידיו של הבול נעשה בעת ובעונה אחת. לאחן מכן מנקבת המכונה את השורה הבאה אחריה וכך הלאה. המנקבים מסודרים בצורת מסרק, ומכאן שם הניקוב.

3. ניקוב ארגז: בשיטה זו מנקבים את כל גליון הבולים בעת ובעונה אחת. המנקבים מסודרים בשתי-וערב על פני כל שטח הגליון, ויוצרים צורת תיבות רבות, ומכאן שם הניקוב. בשיטה זו ה"שיניים" שבפינות הבול הינן סימטריות לחלוטין.

ז. הדפסות נסיון :

לפני הדפסת הבול בצורתו הסופית, נהוג לבצע מספר הדפסות נסיון. בהדפסות אלה מנסים את הצבעים והגוונים השונים ואת סוג הנייר. הגליון נות המתקבלים מהדפסות אלה אינם מוצאים ל- מכירה לקהל הרחב, — אלא מושמדים או נש- מרים בארכיון השירות הבולאי.

קורה, שגליון כזה בכל זאת מסתנן אל מחוץ לבית הדפוס, ומדובר בעיקר בבולים שהודפסו לפני שנים רבות, עת סידורי הבטחון בבית הדפוס היו רופפים ביותר. והיה, ומסתנן גליון כזה החוצה, הריהו נדיר ביותר וערכו רב ביותר עבור האספ- נים, המוכנים לשלם הון תועפות עבורו.

ח. הדפסת רכב :

לעיתים יקרה, שיש להוציא בדחיפות בולים, מבלי שיהא זמן להכין בולים עפ"י כל התהליך המתואר למעלה. במקרה כזה — נוהג הדואר להשתמש בבולים קיימים, אך הוא מדפיס על גבם הדפסה נוספת, בשחור, המפרטת את מטרת ההר- צאה. מקרה כזה קרה בישראל בשנת 1960, עת חולקה הלירה ל-100 אגורות, במקום 1000 פר- טות עד אז. היה צורך דחוף בבולים עם ערכי אגורות, ועל-כן השתמשו בבולים שכבר הודפסו, אך על פניהם הדפיסו בשחור את ערכם באגורות. (ראה צילומים בעמוד הבא ובעמוד 11)

באמצעות תהליך צילומי מעבירים את הצילום אל גליל מתכת, ובגליל זה צורבים, באמצעות חומצה, את תמונת גליון הבולים.

כאמור, מכינים גליל כזה עבור כל צבע מצבעי הבול.

עתה מצפים את הגליל במתכת קשה לצורך הקשחת הגליל, ועתה מוכנה הגלופה להדפסה.

גליל הגלופה מוכנס למכונה, בין שני גלילים — גליל אחד מכיל את נייר ההדפסה, וגליל שני מעביר את צבע ההדפסה אל הגלופה. מכונות הדפוס, שברשות ה"מדפיס הממשלתי", המדפיס את רוב בולי ישראל, הינן משוכללות ביותר, ויכולות להדפיס אלפי גליונות בולים בשעה, כאשר המכונה מדפיסה עד ארבעה צב- עים בעת ובעונה אחת.

ה. דבק :

כאמור למעלה, מובא הנייר המיועד להדפסת בולים ארצה בגלילים. נייר זה מרוח בצידו האחד בדבק, אותו דבק המיועד לאחר מכן להדבקת הבול על המכתב.

דבק הבולים הינו דבק מיוחד במינו, אשר נוסחת הרכבתו המדויקת מהווה סוד מסחרי כמוס ביותר של בית החרושת המייצר אותו. ידוע, שהדבק מכיל, בין שאר מרכיביו, שומן חזיר. ליהודים ולמוסלמים אסור כידוע, החזיר באכילה; ומאחר, שנהוג ללקק את הבול לצורך הדבקתו, מזמינה ישראל, וכך גם מדינות מוס- למיות רבות, דבק מיוחד, שאינו מכיל שומן חזיר.

ו. ניקוב :

ראינו שהבול מודפס בגליונות, כאשר כל גליון מכיל מספר רב של בולים. הבולים הראשונים היו מופרדים זה מזה באמצעות מספריים. פקיד הדואר היה גוזר את מספר הבולים הדרוש מתוך הגליון — עפ"י דרישתו של הלקוח. לאחר מכן הונמצא הניקוב, המאפשר הפרדה קלה בין הבר- לים. למעשה, קיימות שתי שיטות הפרדה: הדי- קור והניקוב. גליונות דקורים הינם גליונות, אשר סכין ח"ה יצרה חתכים חלקיים בין הבולים, להקלת ההפרדה ביניהם. דוגמה לבולים כאלה הינם שלשה מבולי דאר-עברי — אשר הופיעו, בנוסף לניקוב רגיל, גם דקורים.

הניקוב — כשמו כן הוא: מנקבים חורים בין הבולים, ובצורה זו קל להפריד בין בול לבול. לא- חר ההפרדה נוצרות סביב הבול שורות של כעין "שיניים", ומכאן גם המונח המופיע לעיתים —

* מְעוֹנִינִים בַּחֲלִיפִין *

Ladislav Ullrich
Na vyhlidce 25/3
360 01 Karlovy Vary
CZECHOSLOVAKIA

— • —
Israels stamps against
Czech, Poland, DDR.

★
Eimar Hanson
Trolssvingen 2
4890 Grimstad
NORWAY

— • —
Israel against Norway
stamps

Rolf Bergquist
Vegagatan 4
SF-0 100 Borga 10
FINLAND

— • —
Israel and Mandate against
Finland and Scandinavia

★
Saygilarimla Ahmet Kocaaga
Mehmet Akit Cat. No. 42
Kat. 1
Degirmendere — Kocaeli
TURKEY

Master Harris U.J.
c/o K.P. Krishnan
S.T. Depot, Agra Rd.
P.O. Bhiwandi
Dist. Thana
Bombay
INDIA

★
Ashok K. Kora
48 August Kranti Marg
Bombay 400536
INDIA

מוריס ולנטיין

רח' ביאליק 25 ת"א

**מקבל מנויים
ומספק בולים חדשים
מכל העולם
וכל הנושאים.**

בואו לבקרנו בדוכן שלנו
בתערוכת "נתניה 76"

סימן מים

באגודות

רחובות

באגודה מתקיימים מפגשים מדי שבוע, וההש-
תתפות ערה. משתתפות גם קבוצות נוער מהעיר
והסביבה ובני הנוער מקבלים הסברים לסדור
אוספיהם. המפגשים מתקיימים בימי שבת בין
השעות 10.00 עד 13.00 בבית התרבות מס. 22.

אגודת סוחרי הבולים

מברכת את חבר הכבוד
של האגודה

קארל פאביאן
ואת רעייתו

לרגל חתונת הזהב
ומאחלת להם אריכות ימים

ב ק ר ו

בתערוכת הבולים הלאומית השמינית

"נתניה 76"

שתתקיים בנתניה, באולמי "רון", רח' שטמפר,

בתאריכים

25 באפריל עד 2 במאי 1976.

במסגרת התערוכה יתקיימו אירועים רבים, ובהם:

26.4.76 יום נתניה — עיר היהלומים

27.4.76 יום הנוער

28.4.76 יום האספן

ועוד ועוד...

בואו ותהנו!

בול ל"ג בעומר

השרות הבולאי

ירושלים, תל-אביב, יפו, חיפה, טבריה,
נהריה, קרית-שמונה, עפולה, נתניה,
רחובות, אשקלון, באר-שבע, אילת,
נ. ת. לוד.

הבא לביתך תחביב
אמיתי — היה מנוי
בשירות הבולאי